

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Факультет здоров'я, фізичного виховання і спорту
Кафедра спорту та фітнесу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
О.Б.Жильцов
04 « 09 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УНІВЕРСИТЕТСЬКІ СТУДІЇ:
ЛІДЕРСТВОСЛУЖІННЯ

Галузь знань: 01 – Освіта

Спеціальність 017 – Фізична культура і спорт

Освітня програма «Фізичне виховання»

Освітній рівень перший (бакалаврський)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Качальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1267/17
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 20 17 р.

2017

Робоча програма «Університетські студії» для студентів спеціальності 017, освітня програма «Фізичне виховання», 2017 рік. – 29 с.

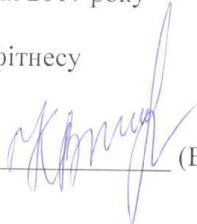
Розробник:

Полянничко Олена Миколаївна, доцент кафедри спорту та фітнесу,
кандидат психологічних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри спорту та фітнесу

Протокол № 1 від “01” вересня 2017 року

Завідувач кафедри спорту та фітнесу

_____ (В.В. Білецька)

Години відповідають навчальному плану. Структура програми типова.
Заступник декана з науково-методичної та навчальної роботи

_____ (О.С. Комоцька)

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	6
I. Опис предмета навчальної дисципліни	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни	7
III. Програма	7
Змістовий модуль I.	7
IV. Навчально-методична карта	8
V. Плани семінарських занять	9
VI. Завдання для самостійної роботи	12
VII.. Система поточного і підсумкового контролю	12
VIII. Методи навчання	14
IX. Методичне забезпечення курсу	15
X. Питання до курсу	15
XI. Рекомендована література	16

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Університетські студії: Лідерствослужіння» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено на основі освітньо-професійної програми підготовки студентів відповідно до навчального плану спеціальності 017 «Фізична культура і спорт», освітня програма «Фізичне виховання».

Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалаври відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Університетські студії: Лідерствослужіння», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

«Університетські студії: Лідерствослужіння» є складовою частиною дисциплін ВНЗ. Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації відповідно до вітчизняних та європейських стандартів; форми, методи і засоби формування особистості майбутнього фахівця; розвиток лідерських якостей майбутніх фахівців.

Мета курсу – формування у першокурсників певної системи знань та уявлень про навчання в університеті, сферу своєї майбутньої професійної діяльності, практичні навички взаємодії в команді, суспільстві, формування лідерських та особистісних якостей. Розкрити значення багатофункціональної діяльності фахівця з фізичної культури та спорту.

Вивчення дисципліни «Університетські студії: Лідерствослужіння» формує у студентів наступні **компетенції**:

- здатність до розв'язання складних спеціалізованих завдань та практичних проблем, що виникають під час професійної діяльності;
- здатність адаптувати та застосовувати теоретичні знання у різних специфічних ситуаціях, що виникають під час освітнього процесу та професійної діяльності;
- здатність до самореалізації творчого потенціалу на шляху до вищих досягнень у професійній діяльності;
- здатність до розуміння специфічних цінностей та важливості фізичної культури та спорту у житті людини;
- здатність проявляти лідерські та комунікативні якості, включаючи здатність до ефективного спілкування на вищому професійному рівні та відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

Завдання курсу:

1. Методичні:

- а) визначити основні напрямки навчальної, наукової роботи студентів;
- б) допомогти студентам оволодіти нормами щодо вивчення дисципліни;
- в) ознайомити з науковими джерелами, до яких можна звернутись для постійного професійного вдосконалення;

2. Пізнавальні:

а) визначити основне завдання університету та його роль у розвитку лідерства, ознайомитись з місією та основними цінностями Університету;

3. Практичні:

а) вчити застосовувати на практиці теоретичні знання з функціонування сфери фізичної культури і спорту;

б) вчити дотримуватись вимог щодо вузівської системи навчання;

в) вироблення вмінь самостійно працювати над програмним матеріалом з університетських студій.

Під час практичних занять та самостійної роботи студенти **набувають уміння та навички:**

1. З'ясувати місце Університету у особистісному формуванні майбутнього фахівця.

2. Пошук ефективних методів суспільної співпраці та основ лідерства служіння у професійній діяльності майбутніх фахівців;

3. Опрацьовувати навчально-методичну літературу з фізичної культури, спорту та професійної діяльності у цій сфері, історії університетів та вищої освіти, лідерства, конфліктології і т.п..

4. Опрацьовувати інформаційні джерела з метою ознайомлення з особливостями своєї майбутньої професійної діяльності.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: «Університетські студії: Лідерствослужіння»

Курс: 1	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>1 кредит</i></p> <p>Змістові модулі: <i>1 модуль</i></p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): <i>28 годин</i></p> <p>Тижневих годин: <i>2 годин</i></p>	<p>Галузь знань: 01 «Освіта»</p> <p>Шифр та назва спеціальності: 017 – Фізична культура і спорт</p> <p>Освітня програма «Фізичне виховання»,</p> <p>Освітній рівень Перший (бакалаврський)</p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 1</p> <p>Семестр: 1</p> <p>Лекції -</p> <p>Практичні заняття: <i>14 годин</i></p> <p>Самостійна робота: <i>14 годин</i></p> <p>Модульний контроль: <i>2 години</i></p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом		Лекцій	Практичних	Семинарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль I. Лідерство служіння									
1.	Лідерство служіння – сучасна парадигма суспільного розвитку	4			2			2	
2.	Університет та його роль у розвитку лідерства	4			2			2	
3.	Лідерство служіння і командотворення	4			2			2	
4.	Конфлікти та способи їх розв'язання з позицій лідерства служіння	4			2			2	
5.	Створення команди та особливості командної роботи	4			2			2	
6.	Конфлікти та способи їх розв'язання з позицій лідерства служіння	4			2			2	
7.	Лідерський спадок	4			2			2	
Модульна контрольна робота		2							2
Разом		30			14			14	2

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль I

Лідерство служіння

Практичне заняття 1. Знайомство (2 год).

Практичне заняття 2. Університет та його роль у розвитку лідерства (2 год).

Практичне заняття 3. Лідерство (2 год).

Практичне заняття 4. Служіння як основний вид діяльності лідера (2 год).

Практичне заняття 5. Створення команди та особливості командної роботи (2 год).

Практичне заняття 6. Конфлікти та способи їх розв'язання з позицій лідерства служіння (2 год).

Практичне заняття 7. Лідерський спадок (2 год).

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Університетські студії»

Разом: 30 год., практичні заняття – 14 год., самостійна робота – 14 год., модульний контроль – 2 год.

Модулі	Змістовий модуль II						
Назва модуля	Лідерство служіння (137 балів)						
Лекції	-	-	-	-	-	-	-
Теми лекцій	-	-	-	-	-	-	-
Відвідування лекцій	-						
Теми семінарських, практичних занять	Лідерство служіння	Лідерство	Служіння як основний вид діяльності лідера	Створення команди та особливості командної роботи	Створення команди та особливості командної роботи	Конфлікти та способи їх розв'язання з позицій лідерства служіння	Лідерський спадок
Робота на семінарських, практичних заняттях	10	10	10	10	10	10	10
Відвідування семінарських, практичних занять	1	1	1	1	1	1	1
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5	5
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)						

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I.

Лідерствослужіння

Практичне заняття 1. Знайомство (2 год).

Мета: познайомити учасників з особливостями курсу та його завданнями; створити доброзичливу та відкриту атмосферу; визначити очікування учасників; знайомство учасників один з одним.

План заняття:

1. Представлення викладача, завдань курсу та правил роботи в групі.
2. Вправа «Андрій, апельсин, Амстердам».
3. Вправа «Хто я?» .
4. Вправа «Дзеркало».
5. Вправа «Скарб мого серця».
6. Обговорення «Універсальні цінності».
7. Вправа «Ти знаєш, хто ти?».
8. Завершення та оголошення дз.

Практичне заняття 2. Університет та його роль у розвитку лідерства (2 год).

Мета: визначити основне завдання університету та його роль у розвитку лідерства; ознайомитись з місією КУБГ та основними цінностями; порівняти особистісні цінності та цінності університету; розробити цінності навчальної групи.

План заняття:

1. Вправа «Бінго» (10-15 хв.)
2. Мозковий штурм «Університет і ми» (10-15 хв.)
3. Міні-лекція «Корпоративна культура» (5 хв.)
4. Міні-лекція «Цінності університету» (5 хв.)
5. Обговорення «Демонстрація культури» (10-15 хв.)
6. Вправа «Цінності єднають?» (20-25 хв.)
7. Завершення та визначення дз (5-10 хв.)

Практичне заняття 3. Лідерство (2 год).

Мета: визначити поняття лідерство, розмежувати його з поняттями «керівництво», «управління», «влада»; ознайомити студентів з теоріями та концепціями лідерства; визначити основні принципи лідерства служіння.

План заняття:

1. Обговорення дз та визначення настрою учасників (5-7 хв.)
2. Вправа «Стихія лідера» (10-15 хв.)
3. Обговорення «Лідерство» (10 хв.)
4. Міні-лекція «Теорії та концепції лідерства» (7 хв.)
5. Мозковий штурм «Лідерство – Керівництво – Менеджмент – Управління» (10 хв.)

6. Обговорення «Вплив та мотивація» (7-10 хв.)
7. Вправа «Штовхай - Веди» (10-15 хв.)
8. Обговорення «Парадигми лідерства. Криза лідерства» (7-10 хв.)
9. Відео «Малюк» (15-20 хв.)
10. Завершення та обговорення дз (5-7 хв.)

Практичне заняття 4. Служіння як основний вид діяльності лідера (2 год).

Мета: визначити поняття служіння у контексті лідерства; розмежувати поняття «бажання» та «потреби»; ознайомитись з ієрархією потреб А.Маслоу; ознайомитись з поглядом Р. Грінліфа на типи лідерів; проаналізувати уміння слухати як ключовий навик лідера.

План заняття:

1. Обговорення дз та вивчення настрою учасників (5-7 хв.)
2. Обговорення «Служіння» (7-10 хв.)
3. Міні-лекція «Піраміда потреб А. Маслоу» (7 хв.)
4. Вправа «Ідеальний лідер – Ідеальний слуга» (15-20 хв.)
5. Міні-лекція «Лідер слуга (за Р.Грінліфом)» (5-7 хв.)
6. Вирішення кейсів «Лідерство служіння у реальному житті» (20 хв.)
7. Відео «Володар перснів» (10 хв.)
8. Вправа «Гаманець лідера» (10-15 хв.)
9. Вправа «Телефон» (10-15 хв.)
10. Вправа «Відмінності» (15-20 хв.)
11. Вправа «Лего» (15-20 хв.)
12. Вправа «Рахуємо» (10-15 хв.)
13. Завершення та оголошення дз (5-7 хв.)

Практичне заняття 5. Створення команди та особливості командної роботи (2 год).

Мета: розмежувати поняття «група», «команда», «колектив», «громада»; розглянути способи залучення інших до спільної діяльності; проаналізувати способи розвитку лідерського потенціалу членів команди; визначити основні критерії успішної команди.

План заняття:

1. Обговорення дз та визначення настрою учасників (5-7 хв.)
2. Вправа «Один у полі» (10-15 хв.)
3. Вправа «Повітряні хмарочки» (15-20 хв.)
4. Мозковий штурм «Група – команда – колектив» (5-7 хв.)
5. Вправа «Дрім Тім» (15-20 хв.)
6. Відео «Подарунок рабина» (20-25 хв.)
7. Обговорення «Острів безпеки» (15-20 хв.)
8. Вправа «Лист пошани» (10-15 хв.)
9. Вправа «Палиця довіри» (10-15 хв.)
10. Вправа «Сіли-Встали» (7-10 хв.)

11. Вправа «Людська павутина» (7-10 хв.)
12. Завершення та оголошення дз (5-7 хв.)

Практичне заняття 6. Конфлікти та способи їх розв'язання з позицій лідерства служіння (2 год).

Мета: визначити поняття конфлікту, його види та причини; розглянути стилі поведінки у конфліктних ситуаціях (за К. Томасом); визначити шляхи розв'язання конфліктів.

План заняття:

13. Обговорення дз та визначення настрою учасників (5-7хв.)
14. Відео «Вілсон» (15-20 хв.)
15. Вправа «Що я знаю про конфлікт» (7-10 хв.)
16. Вправа «Алфавіт емоцій» (7-10 хв.)
17. Мозковий штурм «Переваги та недоліки конфліктів» (10-15 хв.)
18. Діагностична вправа «Я у конфлікті» (15 хв.)
19. Міні-лекція «Шляхи розв'язання конфліктів» (15 хв.)
20. Вправа «Чотири квадрати» (15-20 хв.)
21. Вправа «Гідна відповідь» (15-17 хв.)
22. Відео «Знедолені» (17 хв.)
23. Вправа «Нас з тобою єднає...» (10-15 хв.)
24. Завершення та оголошення дз (5 хв.)

Практичне заняття 7. Лідерський спадок (2 год).

Мета: підбиття підсумків занять; узагальнення понять; презентація проектів.

План заняття:

1. Обговорення дз та визначення настрою учасників (5-7 хв.)
2. Вправа «Моя книга» (10-15 хв.)
3. Вправа «Світе, почуй мене!» (10-15 хв.)
4. Відео «У мене є мрія» (10-15 хв.)
5. Вправа «Через сто років» (10-15 хв.)
6. Вправа «Лист собі» (10-15 хв.)
7. Презентація проектів (30-40 хв.)
8. Завершення та узагальнення курсу (10 хв.)

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи бакалаврами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Примітка
Змістовий модуль I. «Я – студент»			
Тема 1. Лідерство (Парадигми лідерства. Криза лідерства) (2 год.)	Поточний, практичне заняття	5	
Тема 2. Служіння як основний вид діяльності лідера (Навести приклади служіння лідерів групи, факультету, університету) (4год.)	Поточний, практичне заняття	10	
Тема 3. Створення команди та особливості командної роботи (Навести приклад командної роботи в служінні громаді факультету, університету, країні) (2 год)	Поточний, практичне заняття	5	
Тема 4. Конфлікти та способи їх розв'язання з позицій лідерства служіння (Наведіть приклад двох конфліктних ситуацій і по два шляхи їх розв'язання, акцентуючи увагу на позиції лідерства служіння) (2 год.)	Поточний, практичне заняття	5	
Тема 5. Лідерський спадок (підготовка проектів) (4 год)	Поточний, практичне заняття	10	
Разом: 14 год.		Разом: 35балів	

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Університетські студії: Лідерствослужіння» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

1. Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів

контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 7.1, табл. 8.2.

2. У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.

➤ **Методи письмового контролю:** підсумкове письмове тестування.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самотійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самотійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в письмовому вигляді з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля. Вивчення четвертого модуля закінчується виконанням тестового завдання.

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього за семестр
1.	Відвідування практичних занять	1	7	7
2.	Виконання завдань з самотійної роботи	5	7	35
3.	Робота на практичних заняттях	10	7	70
4.	Модульна контрольна робота	25	1	25
	Максимальна кількість балів			137
	Коефіцієнт рейтингових балів			1,37

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самотійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самотійність виконання;

- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Таблиця 7.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка	пояснення
90 - 100	A	Відмінно <i>Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок</i>
82 – 89	B	Дуже добре <i>Вище середнього рівня з кількома помилками</i>
75 – 81	C	Добре <i>В загальному вірне рішення з певною кількістю недоліків</i>
69 – 74	D	Задовільно <i>Непогано, але зі значною кількістю недоліків</i>
60 – 68	E	Достатньо <i>Виконання задовольняє мінімальним, критеріям</i>
35 – 59	FX	Незадовільно <i>З можливістю повторного складання</i>
1 - 34	F	Незадовільно <i>З обов'язковим повторним курсом</i>

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

2) **За логікою передачі і сприймання навчальної інформації**: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) **За ступенем самостійності мислення**: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) **За ступенем керування навчальною діяльністю**: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів з книгою.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- 1) **Методи стимулювання інтересу до навчання:** навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

X. ПИТАННЯ ДО КУРСУ

1. Назвіть основні завдання вивчення лідерства служіння.
2. Що ви очікуєте від знайомства з лідерством?
3. Як лідерство служіння може вплинути на ваше життя?
4. На які переконання ви спираєтеся, приймаючи рішення? Які речі і ідеї живуть у вашому серці?
5. Розгляньте власні ключові цінності, визначте, якими патернами поведінки та діями ви можете демонструвати їх.
6. Що таке лідерство?
7. Надайте поняття лідерства.
8. У чому полягає відмінність лідерства від менеджменту та управління?
9. Які ви знаєте теорії лідерства?
10. Надайте характеристику кожній з теорій лідерства?
11. Що таке лідерство служіння? Розкрийте особливості нової парадигми лідерства.
12. Що таке «служіння»? Чим відрізняється «служіння» від «прислужування»?
13. Поясніть правомірність вислову: «Ідеальний лідер – ідеальний слуга».
14. Що таке потреби? Що таке бажання?
15. Розкрийте сутність потреб та бажань людини.
16. Які рівні потреб людини Ви знаєте?
17. Надайте визначення поняття: «лідер – слуга».
18. Назвіть основні здібності та уміння лідера.
19. Як ви розумієте вислів: «Брати відповідальність на себе»?
20. У чому відмінність між поняттями «група», «команда», «колектив», «громада»?

21. Вкажіть найбільш дієві способи залучення інших до спільної діяльності.
22. Вкажіть способи розвитку лідерського потенціалу членів команди.
23. Надати характеристику способів розвитку лідерського потенціалу.
24. Визначити основні критерії успішної команди.
25. Визначити важливість поваги та її вплив на людей.
26. Визначити важливість довіри для успіху команди та охарактеризувати передумови для побудови довірливих стосунків.
27. З якою метою людина постійно має тренувати своє мислення?
28. У чому полягає алгоритм постановки і досягнення цілей?
29. Чому треба працювати над формуванням звичок, що приносять успіх?

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Бесарабчук Г.В. Вступ до спеціальності / Г.В. Бесарабчук. – Кам'янець-Подільський: ПП Заріцький, 2007. – 120 с.
2. Герцик М.С., Вацеба О.М. Вступ до спеціальностей галузі «Фізичне виховання і спорт»: підручник / М.С. Герцик, О.М. Вацеба. – Харків: «ОВС», 2005. – 240 с.
3. Теорія і методика фізичного виховання: підручник. – В 2-х т. – Т.1. / Під ред. Т.Ю. Круцевич. – К., Олімпійська література, 2008. – 391 с.
4. Я – студент: навч. Посібник / [Огнев'юк В.О., Жильцов О.Б., Караман С.О. та ін.; за заг. ред. Огнев'юка В.О. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2013. – 248 с.

Література додаткова:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.
2. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. – К.: Компас, 1997. – 64 с.
3. Жданова О.М. Управління фізичною культурою: навч. посібник для фізкультурних вузів. – Львів; 1996. – 127 с.
4. Загальнодержавна цільова соціальна програма розвитку фізичного виховання та спорту 2012-2016 роки. http://www.msms.gov.ua/sport/control/uk/publish/article?art_id=138349
5. Закон України „Про внесення змін до Закону України „Про фізичну культуру і спорт” (від 18 червня 1999 року) // Голос України. – 1999. – 17 липня.
6. Закон України „Про освіту”. – К., 2008. – 36 с.
7. Закон України „Про фізичну культуру і спорт”. – К., 2010. – 22 с.
8. Закон України «Про вищу освіту». – К., 2009. – 45 с.